

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio III. An denunciantes debeant esse contriti, sicuti quidam volunt cum hoc iure non sit expressum, & sagæ rarissimè pœniteant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

34. vsque ad 47. ex l. Imperator vbi Alexan.
& Iason. D. de leg. 1.

Præsumptio denique hominis, si sit
vehemens & vrgens, constituet veram
probationem & legitimam, maxime si
aliquod adminiculum accedat. *Verous*
in rubr. de probat. num. 42. Bald. in addit.
ad specul. tit. de præsumpt. §. species Menoch.
dict. libr. 1. quæst. 36. num. 14. Ratio est,
quia præsumptio hominis plane subij-
citur arbitrio iudicis: quare, si fit ad-
modum vehemens, poterit iudicem
mouere, vt illi fidem tribuat. *Verous*
dict. num. 42. Menoch. dict. lib. quæst. 44.
num. 8. & 9. Hæc de valde vehementi
facile concesserim: de non vehementi,
sine alijs adminiculis nequaquam. Sem-
per enim adest præsumptio hominis
contra complicem in nostro crimine,
quia striges sunt hostes humani gene-
ris, & vicissim sunt cunctorum odium:
& sic semper odij exceptio præsumptio-
ne huiusmodi probata iudicum dili-
gentiam, & iustitiæ rigorem, & crimi-
nis denunciationem frustraretur. quod
est magnopere iudici, ne fiat attenden-
dum: Cum inimicitia, vtpote repug-
nans naturali iuri, nisi bene probetur
nunquam sit præsumenda. *l. in ratione.*
§. cum quidam D. ad leg. Falcid. l. 1. C. de
mandat. Princip. cap. cum in iure. de offic.
delegat. Aymon. consil. 8. num. 8.
Mantua Benard. consil. 24.
num. 13. conf. 52.
num. 17.

QVÆSTIO III.

*An denunciantes debeant esse con-
triti, sicuti quidam volunt cum hoc
iure non sit expressum, & sage rarif-
sime pœniteant?*

ATIS obscure quæstio pro-
ponitur. Vel ergo quærunt,
an eo tempore debeant esse
contriti, quo denuntiant, an
saltem antequam moriantur. Prius il-
lud, quocunque modo capias contri-
tionem, dicendum non est: quia contra-
praxim est, vt ante sententiam latam
se parent ad confessionem: contra pru-
dentiam quoque. Nam confessioni ta-
li (loquimur de sacramentali) non sa-
tis fident iudici, quia vix fit, vt pœ-
niteant nondum damnata: & eam exi-
gere, foret reos satis ad perfidiam pro-
cliuus sacrilegij periculo exponere.

Post sententiam quoque hæc contri-
tio, ad id quod dicimus, mihi præcise
non videtur necessaria. Quod proba-
vel enim loquuntur de cōtritione pro-
priè sumpta, quatenus est pars vna præ-
uia pœnitentiæ: & nego de hac vnquã
iudici constare posse: vel sumunt pro-
attritione, & de hac, quoniam interna
est, idem asserendum. Si dicas, potest
iudici constare, de hac æquè ac confes-
sario, dico rationem esse disparē: nã
iudex in foro poli tenetur credere reo
pro se loquenti: iudex in foro fori cre-
dere non modo non tenetur: sed, ne
facile credat, sibi plurimum cauere te-
netur. Deinde si ille decipitur hac in re,
damnum est solius decipientis: si iste,
damnum est præterea iustitiæ & reip.
Vel deniq; contritionem sumunt pro
actuali confessione sacramentali. Sed
(quicquid dicant alij Domini respon-
dentes) certū est, in praxi iudices ad il-
lam attendere non solere: nam latroni

contra

contra socios creditur, etiam si nolit confiteri: vt & hæretico impœniten- & infideli, de Sodomia complicitis, quæ cuncta crimina cum strigum crimine solent concurrere. Verum licet sit hoc in praxi nouum, volunt saltem in iure satis fundatum, & rationi valde contentaneum de iure probant, ex c. accusatus §. licet de hære. in 6. ibi, *si ex manifestis indicij apparuerit, non ex leuitate animi aut odij fomite, sed zelo Orthodoxa fidei, &c.* Verum respondeo illa aliunde apparere posse: nec confessionem illam satis manifestum signum ad hoc esse: cum antefententiam soleat esse ficta, post eandem possit esse simulata ad poenam mitiorem obtinendum. Deinde aliud est, *non videri morum, ex leuitate animi, &c.* in denunciando, aliud *debere esse contritum.* Non est igitur isto textu expressum, sed nec alio vlllo: non quidem ex verbis, sed nec ex sententia & interpretatione congrua. nam licet quæ ex sententia legis sunt, lege cauta censeantur *l. nominis D. verb. signific. l. neque leges. l. scire, cum. s. m. D. de leg.* attamen non omnis legis extensio ex legis sententia est. Probant ratione 1. fidei humanæ fundamentum est personæ integritas, quæ in non contritis abest. 2. quia nulla fides adhibenda personæ, quæ fidem Deo violauit. 3. quia tales non contritæ sunt mancipia Diaboli, qui mendax est. 4. quia dæmon id vnice agit, vt carceratæ nullum denuntiet: igitur si quæ persona aliam denuntiet: fortis est præsumptio, quod ex odio in genus humanum suggerat incarcerationæ vt innocentem denuntiet.

His argumentis nihil moueor. Ad primum dico, integritatem personæ posse intelligi, vel de sanctitate & perfecta iustitia: vel de fama illibata. prior modo nego illam in iudicialib. esse

A fundamentum fidei: adminiculatur, vt magis credatur à iudice, sed absolute non requiritur. posteriore modo in iudicialibus criminum non absolute requiritur, nam nec contrito reos tales facit: sed eatenus tantum, vt criminosis non credatur, si nihil adfit, quo expurgetur infamæ vitium: hic vero expurgatum est per torturam, quæ facit illos credibiles. maxime si tempestiue non reuocent.

B Ad 2. ratio laborat vitio plus probationis. quia sequeretur nulla in re illis credendum. Idem responderetur ad 3. & præterea etiam Diabolo mendaci exorcismis extorqueri veritatem: sic mæcipijs eius tortura illam posse exculpi: & valet similitudo, quia exorcismus est, quasi quæstio, quæ dæmon torque- C tur. Quarti consequentia nihil valet. nam non quicquid conatur diabolus impedire, Deus permittit, vt possit. nec etiam prouidentia Dei facile sunt innocentes deferri, & puniri. Quare nego illam præsumptionem esse tortem, vel bene fundatam.

D Igitur si pœnitentiæ signa, etiam citra confessionem illis apparerent, bonum id foret, & optandum iudici: sed citra illam vix est, vt pœnitentiæ signa censi debeant: quare *simpli. iter assero, sufficere iudici. si aliunde quam ex contritione (quomodocunque accepta) possit verisimilis apparere denunciatio, & ideo talis ei videatur.* Certe super pœnitentiæ signis exterioribus an essent sufficientia, necne, semper aduocati sine fine litigarent. Quare ista sententia noua mihi videtur satis noxia iudiciorum expeditione.

E Fateor D. Binsfeld. *l. b. 3. conclus. 6.* istam conditionem posuisse, & me ex illo *lib. 5. Disquisit. scilicet. 3.* sed nec ratione nec auctoritate hoc nouum di-

ctum

Etum ille confirmat: quare suspicor & verisimile est, id cum eo sensu posuisse, quo equidem posui: nempe quod confessione sacramentali ante mortem accedente aut tempore denunciationis accedentibus signis exterioribus iudici verisimilibus ex animo poenitere: multo firmitior sit, & securior in praxi, sententia de recipienda complicitum plurium sine alijs indicijs denunciatione: non vero eo sensu: quod si desissent talia signa vel confessio, vt non esse tutam sententiam credatur: quod in terminis nullum vidi adhuc asserentem, contra receptam quam dixi & notoriam praxim. Hæc de noua questione nunc dicenda occurrebant.

QVÆSTIO IV.

An ea, que de iure & Constitutione Carolina Art. 31. requiruntur in denunciatione vnius, requirantur etiam in denunciatione plurium?

C Atuini & Friburgenses responderunt non requiri, id ego responderam. Sciendum moueri questionem propter art. 31. & ar. 44. quorum tenor sequitur.

ARTIC. XXXI.

Rubrica,

Communia indicia quorum quodlibet solum ad torturam sufficiens est.

E I vnus reus cõuictus, qui in suo delicto auxiliares habuit, aliquem in carcere denunciat, qui ei ad perpetrandum delictum commissum opem tulerit, etiam est suspicio contra denun-

A ciatum, si modo in huiusmodi denunciatione sequentes circûstantiæ & requisita obseruentur & reperiantur.

Primo quod denunciati persona denunciata in questione nominatim non fuerit proposita, adeoque de eiusmodi persona in specie non fuerit interrogatus aut tortus denunciatus, sed in genere interrogatus, quiseius in crimine fuerit auxiliator: denunciatum ex se cogitatione affectus fuerit & nominauerit.

B Secundo conuenit, quod ille denunciatus omnino specificè interrogetur, qualiter quomodo & quando cum denunciatus inuenerit, & qualem societatem cum eo habuerit, & in hoc debet denunciatus interrogari de omnibus possibilibus, & necessarijs circûstantijs, quæ pro occasione & qualitate cuiusque facti, omnium optime ad sequentem inuestigationem veritatis conducere possunt, quæ hic omnes describi nequeunt, sed quilibet diligens & discretus per se considerare potest.

D Tertio conuenit inquirere, an denunciatus in singulari, inimicitia, maleuolentia, vel contrarietate cum denunciato consistat. Nam vbi talis inimicitia, maleuolentia aut contrarietas notoria esset, vel inquirendo reperiretur: tunc denunciati de eiusmodi denunciatione contra denunciatum non esset credendum, nisi de hoc alias tam verisimiles, firmas causas, signa veritatis iudicet, quæ quoque in inuestigatione reperiantur, quæ firmum indicium faciant.

E Quarto vt persona denunciata adco suspecta sit, quod denunciati criminis rea videri possit.

Quinto denunciatus in denunciatione constanter manere debeat.